Huoltovarmuuskeskus
Försörjningsberedskapscentralen
National Emergency Supply Agency

LAUSUNTO

19.3.2024 HVK/2024/00341

Lausuntopyyntö: Talousvaliokunta

Huoltovarmuuskeskuksen lausunto eduskunnan talousvaliokunnalle: Komission viisi aloitetta taloudellisen turvallisuuden parantamiseksi (E 6/2024 vp)

Euroopan turvallisuusympäristö on muuttunut Venäjän hyökkäyssodan vuoksi perustavanlaatuisella tavalla. Lisäksi suurvalta- sekä globaalit taloussuhteet ovat laajemminkin herkässä murrosvaiheessa. Geopoliittisesta tilanteesta johtuvat uudet ja vahvistuneet uhat edellyttävät huoltovarmuuden turvaamista ja varautumisen tason nostamista kaikilla tasoilla. Strategisen tason omavaraisuutta tulee kaikkein kriittisimmissä tuotteissa ja palveluissa nostaa sekä kansallisesti että EU-tasolla toteutettuna.

EU:n ja sen jäsenmaiden kokonaisvaltainen varautumisen tason nostaminen on myös Suomen intresseissä. Komission julkaisemat, EU:n taloudellisen turvallisuuden parantamiseen keskittyvät aloitteet ovat tervetullut osa tätä kokonaisuutta. On kuitenkin realistista huomioida, että varautumisen tason nostaminen EU-tasolla tulee olemaan pitkä ja resursseja vaativa prosessi. Tämän vuoksi Suomen tulee myös jatkossa huolehtia kansallisen huoltovarmuutensa ja kokonaisturvallisuutensa kehittämisestä sekä varautumisen tason nostamisesta ja siihen liittyvästä resurssien varmistamisesta. Lisäksi on tärkeää varmistaa, etteivät EU-tason toimet heikennä jäsenmaiden omia varautumistoimenpiteitä tai kansallisia järjestelyitä, vaan tukevat niitä.

Peräkkäiset kriisit ovat osoittaneet globaalien toimitusketjujen häiriöherkkyyden, jotka näyttäytyivät esimerkiksi viiveinä toimitusketjuissa, logistiikan häiriöinä ja saatavuushaasteina. Huoltovarmuuden näkökulmasta Suomen tulisi edistää yhteistä EU-tason systemaattista varautumista ja mahdollista yhteisvarastointia sellaisten hyödykkeiden ja palveluiden osalta, jotka ovat: 1. huoltovarmuuden kannalta kriittisiä, 2. joiden tuotanto on hyvin keskittynyttä, tai 3. joiden kysyntä häiriötilanteessa nousee erittäin merkittävästi ja nopeasti.

Osa systeemisten riippuvuusriskien hallintaa on ns. de-risking (riskien asteittainen vähentäminen). EU:n taloudellista turvallisuuteen ja varautumiseen liittyen tämä tarkoittaa kansainvälisten taloudellisten riippuvuussuhteiden haitallisen vaikuttavuuden systeemistä vähentämistä. Jo olemassa olevien riskien asteittainen vähentäminen vaatii sekä riippuvuuksien järjestelmällistä kartoittamista ja tunnistamista, että niiden vaikutusten arvioimista ja hallintatoimenpiteiden toteuttamista. Uusien haitallisten riippuvuussuhteiden syntyminen on pyrittävä välttämään riskien tunnistustyön kautta. On tärkeää, että EU:n keinot taloudellisen turvallisuuden edistämiseksi perustuvat jaettuun ja tietopohjaiseen käsitykseen riskeistä, ja että tehtävät toimenpiteet ovat hyvin kohdennettuja.

EU:n taloudellisen turvallisuuden parantaminen, yhteinen varautuminen sekä omavaraisuuden kehittäminen korostuvat entisestään tulevina vuosina. Yksi unionin varautumisen keinoista on huoltovarmuuden kannalta tärkeän tuotannon vahvistaminen ja toteuttaminen EU:n alueella. Suomi on pienenä ja avoimena taloutena riippuvainen kansainvälisestä kaupasta. EU:n taloudellista turvallisuutta parantavat toimenpiteet ja varautumis- ja huoltovarmuustoiminta tulisi toteuttaa markkinaehtoisesti, avoimen talouden ja globaalin vaihdannan edut huomioiden.

HUOLTOVARMUUSKESKUS
Aleksanterinkatu 48 A, 00100 Helsinki • kirjaamo@nesa.fi • Puhelin 029 505 1000
www.huoltovarmuuskeskus.fi • Y-tunnus 0202419-6